

amerika, hvor Staten er fuldstændig skilt fra Kirken, men hvor ikke desto mindre Helligdagen helligholdes strengere end nogetsteds her i Europa. Dernæst skal jeg gjøre opmærksom paa, at hvis Staten skulde være aldeles retfærdig imod de forskellige Trosbekendere, maatte den jo træffe lignende Bestemmelser f. Ex. med Hensyn til Sønderne, der helligholde Lørdagen, og saa fremdeles. — Hvad angaar Udsættelsen af et strengere Forbud imod Natarbejde, skal jeg ikke komme nærmere ind derpaa, men jeg maa dog bemærke, at jeg tror, der gives visse Fabrikvirksomheder, som ikke, eller i alt Fald kun vanskeligt, kunne finde Sted paa anden Tid. Jeg skal dog som sagt ikke komme nærmere ind paa den Slags Ting, men der er et enkelt Punkt, hvorved jeg vil dvæle lidt mere, fordi jeg anser det for et overordentlig væsentligt Punkt, uagtet det kun er et enkelt Punkt; det er af en saa afgjørende Vigtighed, at Loven, dersom det ikke finder en heldig Løsning i Livet, ikke vil være stort Andet end et Stykke Papir. Jeg tænker herved paa Lovforslagets § 11, hvorefter der af Indenrigsministeren skal ansættes tvende Arbeidsinspektører. Jeg tror, at man ikke noksom kan lægge Vægt paa, at der hertil findes Folk, som virkelig ere skittede til at overtage dette Hverv, og det er efter min Mening aldeles nødvendigt, at der ansættes saadanne Mænd. Jeg skal ikke stille Forslag om, at der skal være flere eller færre, naar der kun maa blive anvendt den yderste Flid for at finde Folk, som virkelig ere denne Opgave værdige; thi der skal vistnok aldeles særegne Gaver til at udfylde en saadan Stilling. Det gjælder her om at vække Tillid ikke alene hos Arbejdsgiverne, men ogsaa hos selve Arbejderne, saaledes at disse Sidste med fuld Tillid og Fortrosthed kunne henvende sig til dem. Der findes Sp. 34 i den Betænkning, som er afgiven af Landstingets Udvalg den 23de Januar d. A., en Bemærkning, hvorved det henstilles til den ærede Indenrigsminister, om han ikke maatte finde det rettest, at han i Stedet for at dele Landet i to Dele og at give hver Arbeidsinspektør sit Omraade, overdrog dem Arbejdet som et Hele, og deri kan jeg fuldstændig samstemme. Derefter staar der imidlertid, at Begge skulle bære Ansvar; men dette tror jeg vilde være farligt, idet et Ansvar ved at lægges paa To ikke vil komme til at hvile rigtig; for at dette skal være Tilfældet, maa det hvile paa en enkelt Mand. Jeg er dog endnu ikke kommen til det, jeg nærmest vilde berøre. Det fremgaar af de Oplysninger, som vi finde i det lille Skrift, der her foreligger om Børns Anvendelse i Fabriker, at der anvendes et meget stort Antal koindelige Arbejdere i de forskellige Fabrikker, og det forekommer mig, at Lovforslaget kunde tage noget mere Hensyn dertil. Efter § 7 skal der foregaa en Lægeundersøgelse af en autoriseret Læge, der skal give Attest for, at den Paagældendes Helbredsstilstand ikke er til Hindring for, at

han kan anvendes til Arbejdet. Jeg veed meget godt, at Ordet „han“ i vor Lovgivning ogsaa kan betyde „hun“, og jeg skal derfor, idet jeg hentyder til det Ufsigelige i, at vi kunne faae koindelige Læger, som vilde finde en vid Anvendelse paa dette Omraade, kun sige, at jeg haaber, at den høitæredede Indenrigsminister ved de nærmere Regler, han skal give, vil tage denne Sag under Overveielse, thi Ordet „Læge“ maa jo ogsaa kunne fortolkes som omfattende koindelige Læger. Noget Lignende, tror jeg, gjælder med Hensyn til § 11 — hvortil jeg vender tilbage — der taler om Arbeidsinspektører. Der anvendes nu i Fabriker og ved lignende Arbejde et stort Antal Kvinder, et Antal, som af Dr. Hornemann er anslaaet til en Fjerdedel — naar man trækker Maskinarbejderne fra —; men som jeg efter en Beregning, jeg har gjort paa Grundlag af de Tal, der forefindes, tror at kunne anslaae betydelig højere, nemlig til omtrent 37 pCt. Under disse Omstændigheder vilde jeg finde det meget ønskeligt, om den ene af Inspektørerne blev en Inspektrice, hvis man kunde finde en dertil skikket Person (Udfryselse). Sa, der forekommer virkelig saa mange Tilfælde, hvor Arbejderne ikke vilde kunne have den fulde Fortrosthed til en Mand eller maasse et Mandfolk — som ikke derfor behøver at være en Mand — og jeg vilde derfor finde det i højeste Grad ønskeligt, om der kunde ansættes en Inspektrice i Stedet for den ene Inspektør. For at nævne et Exempel paa, at der kan findes dertil skittede Kvinder, skal jeg blot minde om en Dame, der er død for ikke meget lang Tid siden, og som dog maasse turde være En eller Anden bekendt; det er Fruen Falkenskjold, som styrede — og, saavidt jeg mindes, ogsaa har stiftet — Tjenestepigehejmmet her i Kjøbenhavn. Enhver, som har set hende, som har kjendt hende, og som er kommen i Berøring med hende, vil indrømme, at hun netop havde den rette Personlighed til at overtage et saadant Hverv. Jeg skal slutte disse Bemærkninger, idet jeg kun endnu en Gang skal udtale det Ønske, at det maa lykkes at faae denne Lov nogenlunde hurtig igjennem Rigsdagen.

Rosod: Nærværende Lovforslags Grundtanke er jo den, at Staten derved udvider sin Overformynderret og Overformynderpligt over Mindreaarige og Umyndige til ogsaa at omfatte deres Arbejdsforhold for at forebygge — jeg kan sige — baade legemlig og aandelig Misværet hos den opvoksende Slægt. Lovforslaget viser ikke blot en vis menneskekærlig Opfattelse ligeoverfor den enkelte Person; men naar det gjenmenses med visse Ændringer, vil det ogsaa efter min Overbevisning ligesom have en social og politisk Betydning, idet det vil modvirke Arbejdsklassens legemlige Fortrøbling og aandelige Svækkelse, som følger af, at Arbejderen for tidlig anvendes til svært, anstrengende, aandsløvende og legemstræt-